

EESTI 2006. AASTA I KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Eesti majanduse kiire kasv ja sellega kaasnenud suurenenud tarbimis- ja investeeinguvajadus hoidsid 2006. aasta I kvartalis Eesti maksebilansi jooksevkonto puudujäägi jätkuvalt kõrge. See hõlmas 12% nelja viimase kvartali oodatavast SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. Absoluutväärtuses oli tegemist suurima kvartaalse puudujäägiga (6,9 mld krooni), mis ületas 2005. aasta I kvartali defitsiiti enam kui poole võrra.**
- **Välistasakaalu mõjutas eelkõige väliskaubanduskonto – eksport kasvas hoogsalt, kuid kaupade import suurenes siiski kiiremini.**
- **Väliskapitali sissevool toimus põhiliselt otseinvesteeringukapitali vormis.**
- **Maksebilansi reservid vähenesid 1,3 mld krooni.**

Kaupade konto puudujääk, mis oli jooksevkonto defitsiidiga samas suurusjärgus, ulatus 6,7 mld kroonini, suurenedes eelmise kvartaliga võrreldes minimaalselt ja 2005. aasta I kvartaliga võrreldes 2,3 mld krooni. Kaupade väljavedu oli 27,1 mld ja sissevedu 33,8 mld krooni, kasvades aastataguse perioodiga võrreldes vastavalt 27% ja 31%.

Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid elektroonika- ja puidutööstuse toodang ning mootorikütus. Sisseveos domineerisid samuti elektroonikatooted, järgnesid kütus, keemiakaubad ja transpordivahendid. Suurimad kaubakonto puudujäägi tekitajad olid masinad-seadmed, keemiakaubad, mineraalsed tooted ning transpordivahendid; ülejäägiga olid puit ja puittooted.

Peamine väliskaubanduspartner oli Euroopa Liit, hõlmates ligi 70% nii kaupade välja- kui ka sisseveost. Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Läti, Venemaa, USA ja Saksamaa, impordipartnerid aga Soome, Venemaa, Saksamaa, Rootsi ja Leedu.

Teenuste konto ülejääk moodustas 1,9 mld krooni, olles aastaga kahanenud ligi 0,3 mld krooni võrra. Teenuste müük suurenes 5% ja ost 12%. Teenuste ülejääk vähenes peamiselt veo- ja reisis teenuste toel, mille ost kasvas, müük aga langes. Veoteenuste puhul kahanes ülejääk eelkõige mere- ja raudteeveo osas. Viimaste kvartalite jooksul on oluliselt elavnenu kaubandusteenuste müük ning suurenenud nende ülejääk. Teenuste konto kogukäibest moodustasid veoteenused 44%, reisis teenused 22% ja muud äriteenused 20%.

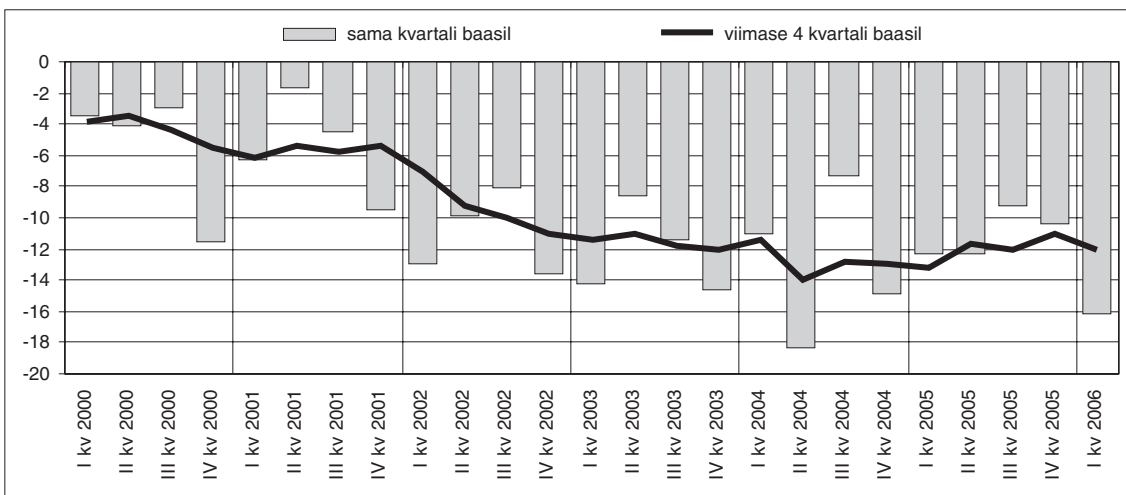
Teenuste osas olid Eesti peamiseks äripartneriteks ELi liikmesriigid, mis hõlmasid teenuste müügist 67% ja ostust 72%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soome (1,1 mld krooni) ja suurim negatiivne saldo Egiptusega (0,2 mld krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste komponentide, kaupade ja teenuste eksport kokku kasvas aeglasemalt kui nende import, mistõttu nende negatiivne saldo suurenes 2005. aasta I kvartali 5,9%lt 2006. aasta I kvartalis 11,1%ni viimase nelja kvartali oodatava SKP suhtes.

¹ Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas viimase nelja kvartali baasil 7,5% oodatavast SKPst.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2002	2003	2004					2005					2006
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I
Jooksevkonto	-12 908,0	-15 415,6	-3 616,7	-6 714,5	-2 659,1	-5 361,3	-18 351,6	-4 474,9	-5 230,9	-4 006,4	-4 426,2	-18 138,4	-6 937,6
Kaubad ja teenused	-8 564,6	-10 199,6	-1 874,8	-4 988,7	-1 572,0	-3 483,2	-11 918,7	-2 149,5	-2 823,2	-2 338,2	-3 356,9	-10 667,8	-4 767,3
Kaubad	-18 455,3	-21 666,7	-4 647,5	-8 737,1	-5 921,4	-6 193,0	-25 499,0	-4 366,8	-6 208,4	-6 166,0	-6 554,7	-23 295,8	-6 698,6
kreedit (FOB)	57 948,7	63 443,7	16 930,6	18 019,9	19 183,0	21 066,0	75 199,5	21 409,6	23 606,6	25 320,7	27 811,2	98 148,2	27 079,4
deebet (FOB)	-76 404,0	-85 110,4	-21 578,1	-26 756,9	-25 104,4	-27 259,1	-100 698,5	-25 776,4	-29 815,0	-31 486,7	-34 366,0	-121 444,0	-33 778,0
Teenused	9 890,7	11 467,1	2 772,7	3 748,4	4 349,4	2 709,8	13 580,3	2 217,3	3 385,2	3 827,7	3 197,9	12 628,1	1 931,3
kreedit	28 164,3	30 674,0	7 334,1	9 479,4	9 969,1	8 883,7	35 666,4	7 872,9	10 098,5	10 796,6	11 068,2	39 836,2	8 265,0
deebet	-18 273,6	-19 206,9	-4 561,4	-5 731,0	-5 619,8	-6 173,9	-22 086,1	-5 655,6	-6 713,3	-6 968,9	-7 870,3	-27 208,2	-6 333,7
Tulu	-5 391,1	-7 375,2	-1 954,2	-1 763,3	-1 169,3	-3 064,2	-7 950,9	-2 494,9	-2 976,4	-1 839,9	-1 418,2	-8 729,3	-2 149,5
kreedit	3 371,3	3 449,5	647,7	1 238,8	1 912,0	1 686,0	5 484,4	1 579,8	1 837,0	2 773,0	2 273,2	8 463,0	2 323,8
deebet	-8 762,4	-10 824,8	-2 601,8	-3 002,1	-3 081,2	-4 750,2	-13 435,3	-4 074,6	-4 813,4	-4 612,9	-3 691,4	-17 192,3	-4 473,3
Jooksevülekanded	1 047,7	2 159,2	212,3	37,4	82,2	1 186,1	1 518,0	169,5	568,7	171,6	348,8	1 258,7	-20,9
kreedit	2 065,6	3 670,7	687,3	1 028,8	972,0	2 588,6	5 276,7	1 398,1	1 670,3	1 350,4	1 848,6	6 267,4	1 430,1
deebet	-1 017,9	-1 511,5	-475,0	-991,3	-889,8	-1 402,5	-3 758,7	-1 228,6	-1 101,5	-1 178,8	-1 499,8	-5 008,7	-1 451,0
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	13 055,3	18 260,3	3 307,6	7 116,2	3 616,6	7 492,4	21 532,8	6 698,7	3 266,6	4 521,3	8 748,6	23 235,2	6 456,7
Kapitalikonto	636,4	685,2	65,3	154,4	117,6	808,0	1 145,3	469,0	327,3	181,3	789,9	1 767,5	1 175,3
Finantskonto	12 418,9	17 575,1	3 242,4	6 961,8	3 499,0	6 684,4	20 387,5	6 229,7	2 939,3	4 340,0	7 958,7	21 467,6	5 281,4
Otseinvesteeringud	2 611,8	10 716,0	2 058,8	1 840,0	835,3	4 012,7	8 746,9	13 786,5	15 458,3	2 654,5	-2 880,1	29 019,2	6 085,2
Välismaal	-2 188,4	-2 149,2	-1 007,9	-834,5	-988,9	-557,3	-3 388,6	-892,2	-2 529,8	-1 642,1	-2 663,2	-7 727,3	-1 667,5
Eestis	4 800,2	12 865,3	3 066,7	2 674,5	1 824,3	4 570,0	12 135,5	14 678,6	17 988,1	4 296,6	-216,9	36 746,4	7 752,7
Portfelliinvesteeringud	2 442,4	2 431,6	-681,0	5 569,3	-2 234,9	6 449,2	9 102,6	-5 576,7	-20 959,0	-5 331,6	4 454,7	-27 412,6	-12 028,2
Nõuded	-3 182,9	-5 351,6	-767,7	-183,7	-2 443,1	-1 381,2	-4 775,7	-3 692,5	-2 575,7	-4 609,4	59,3	-10 818,4	-5 620,8
Omandiväärtpaberid	9,1	-1 028,9	-441,6	-565,5	-544,6	-1 341,8	-2 893,5	-1 373,5	-1 243,1	-1 467,8	-764,5	-4 848,9	-1 215,9
Võlaväärtpaberid	-3 192,0	-4 322,7	-326,2	381,7	-1 898,4	-39,4	-1 882,2	-2 319,0	-1 332,6	-3 141,6	823,8	-5 969,5	-4 405,0
Kohustused	5 625,3	7 783,2	86,7	5 753,1	208,1	7 830,4	13 878,3	-1 884,2	-18 383,2	-722,2	4 395,4	-16 594,2	-6 407,4
Omandiväärtpaberid	912,2	1 526,9	147,3	459,6	707,1	891,3	2 205,3	-9 703,8	-10 127,2	842,0	2 809,3	-16 179,6	-64,5
Võlaväärtpaberid	4 713,1	6 256,2	-60,5	5 293,4	-499,0	6 939,1	11 673,0	7 819,5	-8 256,0	-1 564,2	1 586,1	-414,6	-6 342,9
Tuletisinstrumendid	-63,7	-19,3	68,1	-42,6	-62,2	28,3	-8,3	45,4	-62,8	-74,9	-5,3	-97,7	101,5
Nõuded	-43,2	-139,2	56,5	-5,5	-18,7	-67,4	-35,1	61,9	-42,9	-24,7	19,3	13,5	96,8
Kohustused	-20,5	120,0	11,7	-37,1	-43,5	95,7	26,8	-16,5	-19,8	-50,2	-24,6	-111,2	4,7
Muud investeeringud	7 428,4	4 446,8	1 796,4	-405,0	4 960,8	-3 805,8	2 546,4	-2 025,4	8 502,7	7 092,0	6 389,5	19 958,8	11 122,9
Nõuded	695,1	-2 284,6	-1 763,9	-4 918,3	2 163,0	-6 649,6	-11 168,8	-12 047,9	5 477,4	-2 127,6	-2 008,9	-10 706,9	-4 923,9
Pikaajalised	-1 083,0	-565,7	-1 154,6	-1 903,9	250,0	-3 244,1	-6 052,6	-1 961,8	-3 678,6	3 096,5	7 975,9	5 432,1	-851,5
Lühiajalised	1 778,1	-1 718,9	-609,3	-3 014,4	1 913,0	-3 405,5	-5 116,1	-10 086,1	9 156,1	-5 224,1	-9 984,8	-16 139,0	-4 072,3
Kohustused	6 733,3	6 731,4	3 560,3	4 513,3	2 797,8	2 843,8	13 715,1	10 022,5	3 025,3	9 219,6	8 398,3	30 665,7	16 046,7
Pikaajalised	1 829,0	4 309,1	692,3	998,8	-512,4	2 561,8	3 740,5	2 690,0	1 886,7	6 055,0	5 454,0	16 085,6	4 610,2
Lühiajalised	4 904,3	2 422,3	2 868,0	3 514,5	3 310,1	282,0	9 974,7	7 332,5	1 138,6	3 164,6	2 944,3	14 580,1	11 436,5
Vead ja täpsustused	779,5	-532,7	-159,3	323,4	1 060,2	-980,1	244,2	467,6	471,1	-471,1	-680,4	-212,8	-793,4
Üldbilanss	926,8	2 312,1	-468,4	725,1	2 017,7	1 151,0	3 425,4	2 691,4	-1 493,3	43,8	3 641,9	4 883,9	-1 274,3
Reservvara	-926,8	-2 312,1	468,4	-725,1	-2 017,7	-1 151,0	-3 425,4	-2 691,4	1 493,3	-43,8	-3 641,9	-4 883,9	1 274,3

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Tulukonto puudujääk vähenes 14% ja moodustas 2,1 mld krooni. Eesti investorite välismaal teenitud tulu (kreeditkäive) kasvas poole võrra ja oli 2,3 mld krooni. Sellest 45% moodustas tööjõutulu ning ülejäänud investeeringutulu, millest omakorda pool oli reinvesteeritud tulu. Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud kapitalilt ja tööjõult teenitud tulu (deebetkäive) oli 4,5 mld krooni. Mitteresidentide tulust hõlmas investeeringutulu 96%, millest ligi 70% oli reinvesteeritud tulu. Jättes tulukontost välja reinvesteeritud tulu, mille puhul reaalselt rahaliikumist ei toimu, oli tulukonto 0,1 mld kroonise ülejäägiga.

ELiga ühinemine ning tööjõu vaba liikumine suurendasid märgatavalt nii residentide välismaal teenitud kui ka mitteresidentide Eestis teenitud tööjõutulu: esimene kasvas 56% ja viimane 36%. Residentide välismaal saadud tööjõutulust 46% teeniti Soomes, 21% Ühendkuningriigis, 8% Rootsis, 7% Iirimaa ja 5% USA-s. Eestis teenisid tööjõult Soome (45%), Rootsi (21%), Poola (9%), Ukraina (9%) ja Venemaa (9%) residentid.

90% residentide ja mitteresidentide investeeringutulust pärines Euroopa Liidust, sh residentide investeerimistulust 32% Lätist, 19% Küprosel ja 16% Leedust; mitteresidentide investeerimistulust 33% Rootsist ja 25% Soomest. Residentide investeerimistulust 66% teenisid finantsvahenduse, 15% veonduse, laenduse ja side ning 11% kinnisvara, rentimise ja äritegevuse investorid. Mitteresidentide investeerimistulust 42% teeniti finantsvahendusest, 14% kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkonnast, 13% töötlevast tööstusest ning 10% hulgi- ja jaekaubandusest.

Jooksevülekannete ja kapitalikonto ülejääk suurenes aastataguse perioodiga võrreldes ligi kaks korda ning ulatus 1,2 mld kroonini. Kasv toimus eelkõige kapitalikonto arvel (saastekvootide müük), sest laekunud ja lähetatud jooksevülekanded olid peaaegu tasakaalus.

FINANTSKONTO positiivne saldo vähenes 2005. aasta IV kvartaliga võrreldes kolmandiku võrra ja moodustas 5,3 mld krooni. Väliskapitali juurdevool toimus põhiliselt otseinvesteeringutena, portfelliinvesteeringute netoväljavool ja muude investeeringute netosissevool olid peaaegu ühesuurused.

Otseinvesteeringute positiivne saldo oli 6,1 mld krooni. Välisriikide otseinvesteeringud Eestis suurenesid 7,8 mld ning Eesti residentide otseinvesteeringud välismaale 1,7 mld krooni võrra.

Otseinvesteeringute sissevoolust 44% oli muu otseinvesteeringukapital, 38% reinvesteeritud tulu ning 18% investeeringud aktsia-/osakapitali. Otseinvesteeringud pärinesid põhiliselt Rootsist (62%) ja Soomest (15%), ELi osatähtsus oli 93%. 67% otseinvesteeringutest tehti finantsvahendusse, 14% kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkonda ning 12% hulgi- ja jaekaubandusse.

Nii nagu mitteresidentide otseinvesteeringute struktuuris, hõlmasid ka residentide välismaale tehtud otseinvesteeringutest 38% reinvesteeritud tulu, 54% muu otseinvesteeringukapital ning vaid 8% aktsia-/osakapitali investeeringud. Investeeriti peamiselt Küprosele (35%), Läti (31%) ja Leetu (17%). Euroopa Liidu osatähtsus oli 92%. Suurimad investeeringud tegid veonduse, laonduse ja side (33%), finantsvahenduse (27%), kinnisvara, rentimise ja äritegevuse (19%) ning hulgi- ja jaekaubanduse (16%) investorid.

Portfelliinvesteeringute negatiivne saldo oli 12 mld krooni. Portfelliinvesteeringute nõuded suurenesid eelmise kvartaliga võrreldes 5,6 mld ja kohustused vähenesid 6,4 mld krooni võrra. Nõuete suurenemine tulenes valitsemissektori investeeringutest võlaväärtpaberitesse ja rahaturuinstrumentidesse, muude sektorite investeeringutest omandiväärtpaberitesse ning krediidasutuste investeeringutest rahaturuinstrumentidesse. Kohustused vähenesid eelkõige krediidasutuste võlaväärtpaberite ja rahaturuinstrumentide kohustuste kahanemise tõttu.

Muude investeeringute netosissevool oli 11,1 mld krooni. Nõuded kasvasid 2005. aasta viimase kvartaliga võrreldes 4,9 mld krooni võrra, eelkõige krediidasutuste lühiajaliste nõuete suurenemise toel (laenud, sularaha ja hoiused). Muude investeeringute kohustused suurenesid 16 mld krooni võrra valdavalt krediidasutuste pika- ja lühiajaliste laenukohustuste, sularaha ja hoiuste ning muude kohustuste kasvu tõttu.

* * * * *

Täpsustatud andmetel oli 2005. aasta maksebilansi jooksevkonto puudujääk 18,1 mld krooni ehk 11% SKP suhtes.

2006. aasta II kvartali esialgne maksebilans avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 25. septembril 2006 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond